

L'any Pla, més enllà de les fronteres

crònica

Quin abast cronològic té l'Any Pla? Evidentment més enllà del 31 de desembre de 1997. Caldrà fer, en el seu moment, un balanç ponderat del que ha estat aquest esdeveniment literari, popular, social, cultural, gastronòmic, artístic i tot el que es vulgui, a l'entorn de la figura i l'obra de l'escriptor de Llofríu. Queda clar que ha superat amb escreix el que es podia preveure, fins pels més optimistes.

Singularment en el decurs de la tardor-hivern es van organitzar un seguit d'actes relacionats amb l'Any Pla més enllà de les fronteres del nostre país. Uns actes que refermen que la personalitat i l'obra de l'autor d'*El Quadern Gris* són cabdals en la literatura catalana del nostre segle. Donarem notícia d'aquests esdeveniments que per la seva importància i originalitat culminarien esplèndidament els molts que s'han viscut d'ençà d'aquell primer de gener de 1997 en què des del far de Sant Sebastià s'acollia l'any i s'encetava el programa Pla.

L'exposició de Ceret

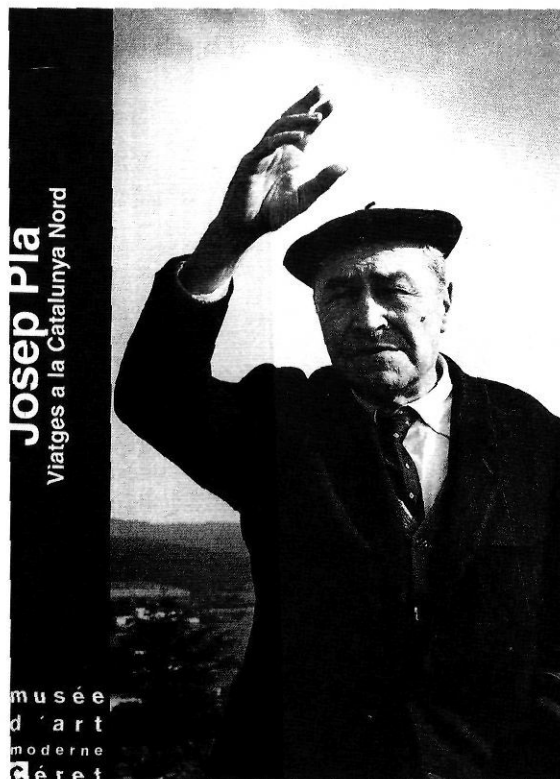
El 31 d'octubre es va inaugurar, en el Museu d'Art Modern de Ceret, una exposició titulada «Josep Pla. Viatges a la Catalunya Nord».

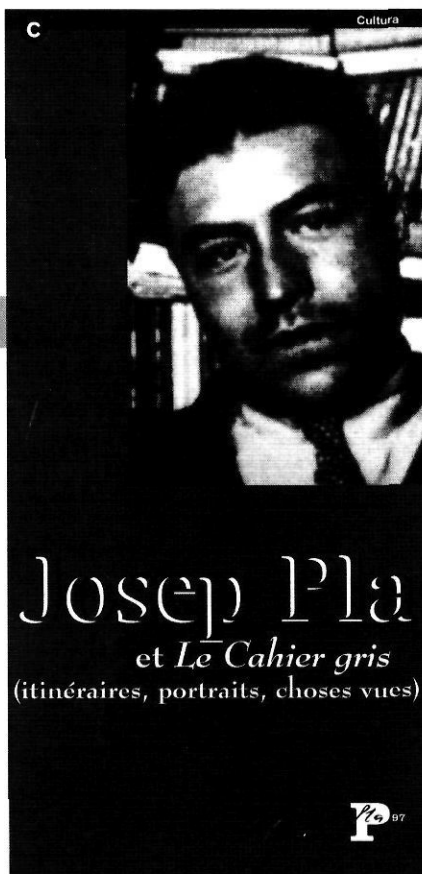
Una vegada més aquesta dinàmica i exemplar institució, que gestiona la seva conservadora, Joséphine Matamoros, es va afegir als actes planians amb aquesta mostra, que encetava els actes de l'Any Pla més enllà de les fronteres estatals.

Pla va mantenir en el decurs de la seva vida una constant relació amb França, malgrat que sempre es declarava atret per Itàlia i fins i tot per Grècia. La realitat ens demostra que va ser a França el país, després del seu, al qual va dedicar més espai en la seva obra. Concretament a la Catalunya Nord, més de 500 pàgines. Les seves descripcions de les comarques nordcatalanes tenen la perfecció, el detall i l'exactitud que correspon a la prosa de Pla: «*Em sembla haver dit, en algun altre lloc i diferents vegades, que la plana del Rosselló és la comarca de la Catalunya històrica que dóna una idea suggestivament clara del que és la civilització*» o també ens descriu l'efecte que li provoca la muntanya verdagueriana: «*Quan a Perpinyà se m'apareix, si el dia és clar, el Canigó, quedo sorprès i fascinat i em fa venir ganes de viure*».

Al costat d'aquesta admiració pel país català del nord del Pirineu, Pla hi tindria, en el decurs de molts anys, entranyables amics, especialment en l'entorn artístic i cultural d'aquell territori. Són els que permetrien aquesta temàtica de l'acurada exposició de Ceret. Aquesta població s'ha definit com la que té tots els avantatges de les del sud de la frontera i els de romandre a la República Francesa. A Ceret, Pla treballa llargament en l'obra biogràfica de l'escultor Manolo Hugué («*Vida de Manolo, contada per ell mateix*»). D'aquestes estades mantindrà i refermarà amistat amb l'escultor Aristides Maillol; amb l'escriptor i excel·lent poeta Josep-Sebastià Pons, i el músic que cal

Catàleg de l'exposició de Ceret, amb un text de Xavier Febrés.

Tríptic de l'exposició de París, commissariada per Xavier Pla.

reivindicar, Deodat de Severac. Amb el pas del temps també farà amistat amb personatges de la vida d'aquelles comarques, com «monsieur» Forgas, de Portvendres; «monsieur» Pams, de Perpinyà, i «monsieur» Pous (conegut evidentment per «Pus»), de l'hotel restaurant del Templaris a Cotlliure.

L'exposició recollia encertadament algunes d'aquestes relacions de Pla amb aquella part del país i la seva gent. El muntatge senzill i clar, entenedor, suficient. Tal volta limitat a uns noms. Però un acte de justícia, en qualsevol cas, vers aquesta vocació de Pla per la Catalunya Nord.

La Sorbona recorda Pla

Si les universitats catalanes, amb l'honorable excepció de la gironina, han estat curtes de memòria vers Pla, el Centre d'Études Catalans, de la Universitat de París-Sorbona (Paris IV), que diuen que és l'autèntica Sorbona, va oferir del 15 de gener al 20 de febrer d'enguany una mostra intitulada: «Josep Pla et le Cahier gris (itinéraires, portraits, choses vues)». L'esmentat Centre, establert en el número 9, de la Rue Sainte Croix de la Bretonnerie, un bonic edifici dels segles XVII i XVIII, a la vora de la catedral de Notre-Dame, acuradament restaurat pel mecenatge d'un grup de catalans, va aplegar en la jornada inaugural un públic entusiasta i entès, integrat bàsicament per estudiants i professors del departament de Llengües Hispàniques de

l'esmentada Universitat i que amb un entusiasme missioner encapçala la senyora Zimmerman.

Partint de la traducció francesa de *El Quadern gris*, i amb una perfecta selecció dels textos dedicats a París en l'obra planiana, els resultats van ser magnífics i veritablement divulgatius, sempre conscients de l'àmbit en què ens movíem tots plegats. El senyor Frederic Suñer, president de la Fundació, de la Diputació i alcalde de Palafrugell, i que va ser present en l'obertura de la mostra, va recordar que l'espai que ocupa París en l'obra de Pla és superior al de Palafrugell; amb això està tot dit.

L'Any Pla a França culmina ja aquesta primavera amb la presentació a Perpinyà de l'exposició: «Cent anys d'imatges de la Costa Brava, a través de Josep Pla», que es presenta a les sales municipals de «Les Peixateries», la capital del Rosselló.

Actes a Madrid

Finalment aquesta crònica vol recollir l'acte institucional promogut pel Govern espanyol a Madrid, que tingué per escenari la Biblioteca Nacional i que presidiren José María Aznar i la ministra Esperanza Aguirre. La representació institucional gironina també la tingué el senyor Frederic Suñer, que en la seva intervenció va fer memòria de la llarga estada de Pla a la capital espanyola en els seus anys de corresponsal de premsa amb les seves cròniques parlamentàries i polítiques. El president Aznar, per la seva part, va recordar la vella amistat de Pla amb el seu avi, Manuel Aznar, i de com ell mateix havia començat a llegir Pla en un dels llibres que l'autor havia dedicat al seu avantpassat.

En aquell mateix acte es va lliurar a l'editor gironí Josep Vergés la Gran Creu de l'Orde Civil d'Alfons X, com a reconeixement a la seva llarga trajectòria professional i cívica al servei de les lletres d'aquest país.

J. VÍCTOR GAY

